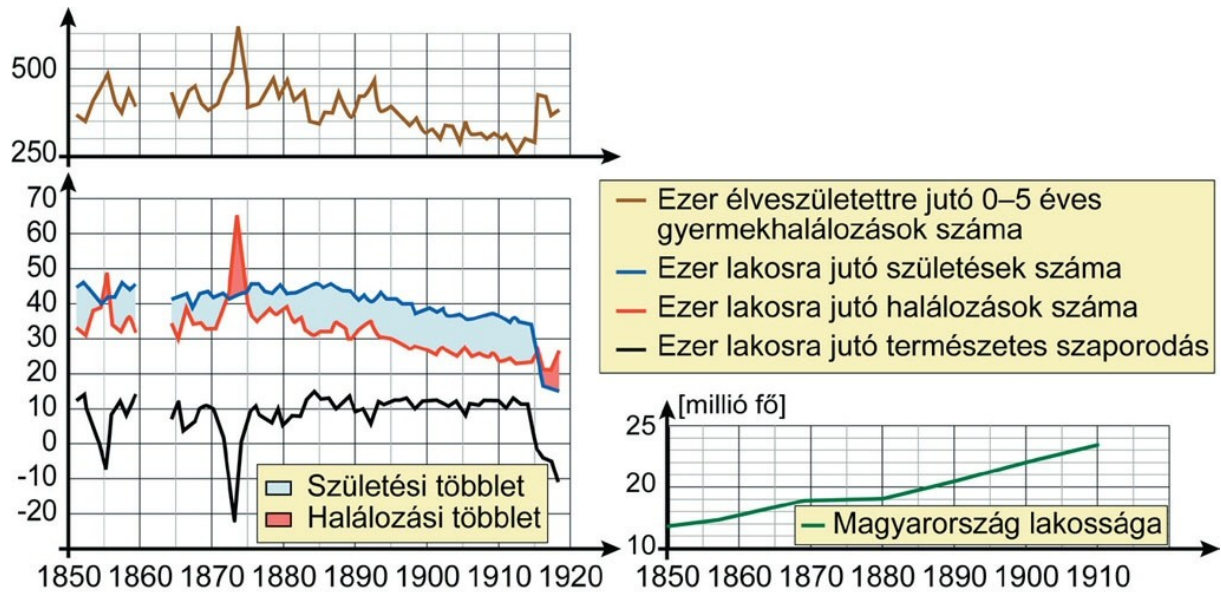

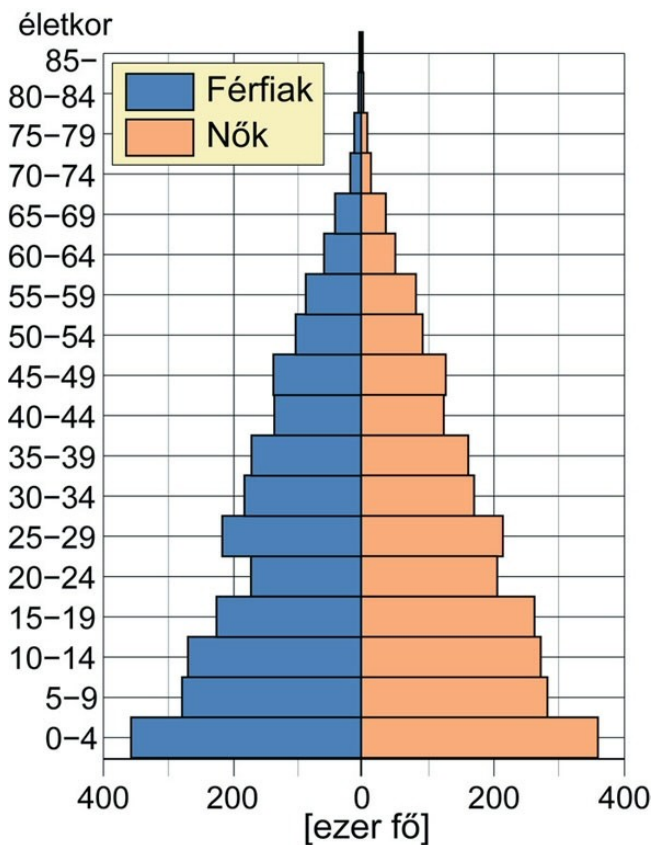
*Népesség, település, életmód**Nemzetiségek és etnikumok a dualizmus korában*

Mutassa be és elemezze ismeretei és a források alapján a dualizmus kori Magyarország etnikai viszonyait, annak változásait, s az ezekhez vezető okokat! Válaszában az alábbi szempontokra térjen ki:

- az ország népesedési viszonyainak áttekintése, az okok feltárása;
- az etnikai arányok változásának számbavétele;
- a változások okainak feltárása és elemzése.

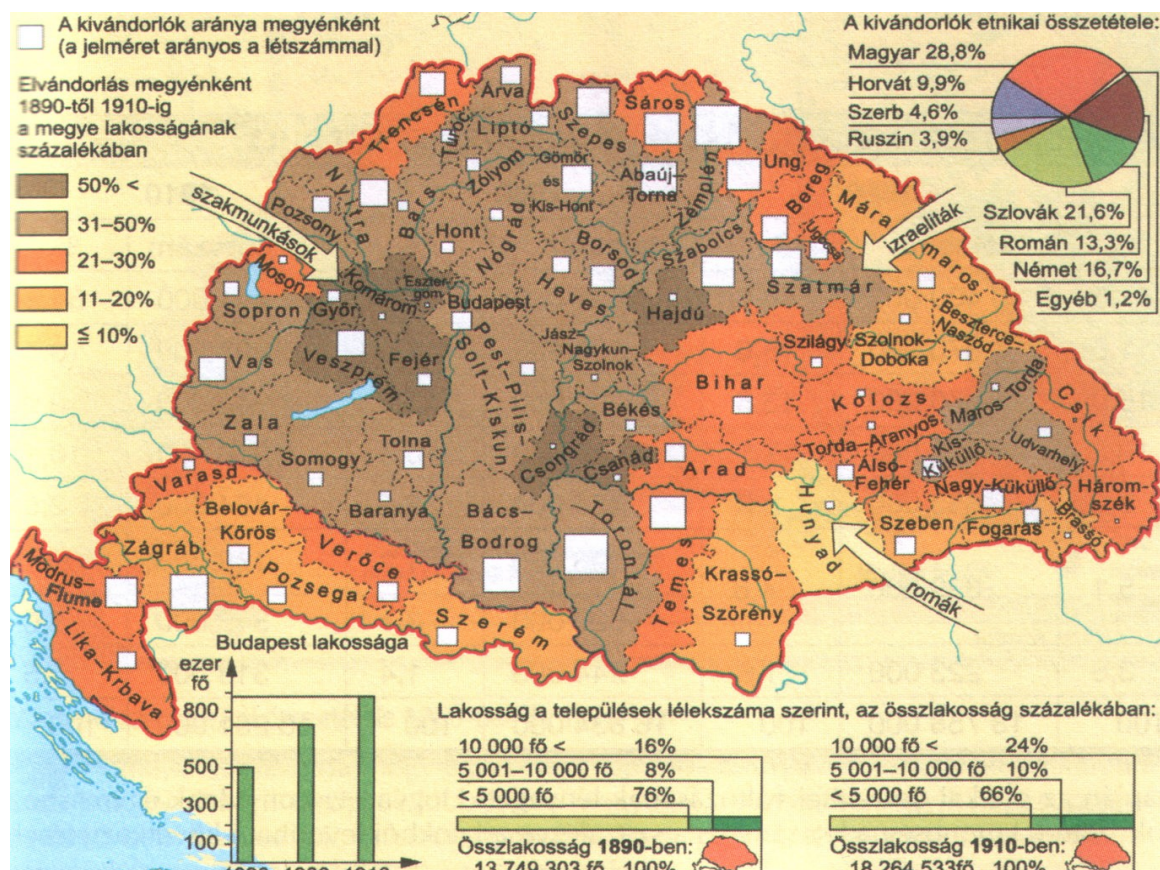
Népesedési adatok a dualizmus korában

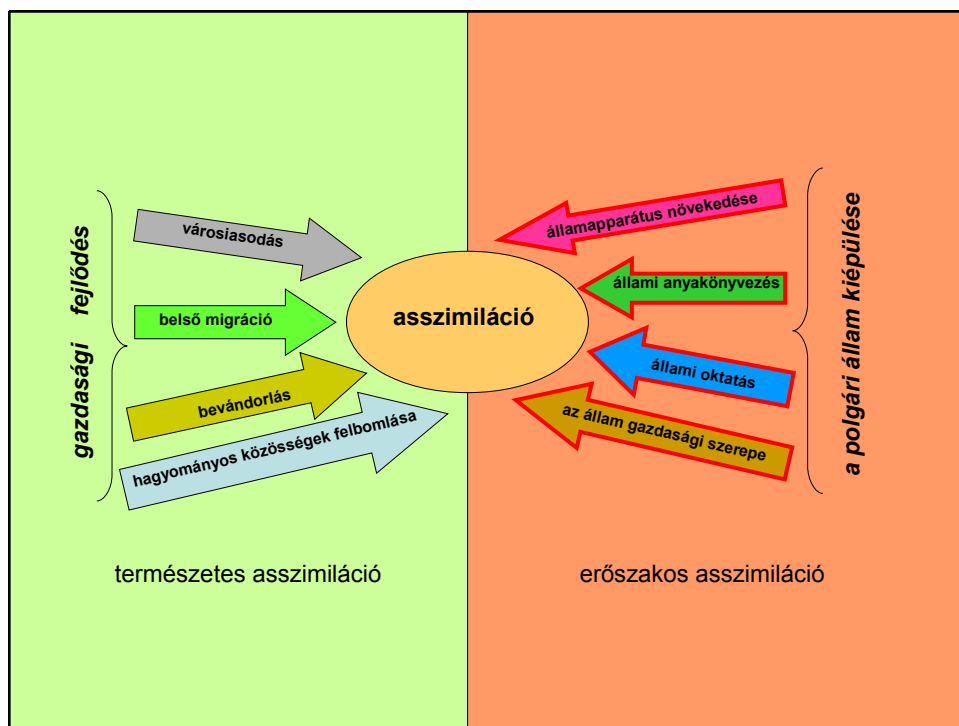
Magyarország 1870-es korfája

Magyarország nemzetiségi megoszlása (Horvátország nélkül)								
Nemzetiség	1850		1880		1900		1910	
	létszám	%	létszám	%	létszám	%	létszám	%
magyar	4 812 000	41,5	6 400 000	46,6	8 651 000	51,4	9 944 000	54,5
német	1 349 000	11,6	1 870 000	13,6	1 999 000	11,9	1 903 000	10,4
szlovák	1 739 000	15,0	1 870 000	13,5	2 002 000	11,9	1 946 000	10,9
román	2 240 000	19,3	2 403 000	17,5	2 798 000	16,6	2 948 000	16,1
ruszin	446 000	3,9	353 000	2,6	424 000	2,5	464 000	2,5
horvát	629 000	5,1	639 000	4,6	196 000	1,2	198 000	1,1
szerb					520 000	3,1	545 000	3,0
egyéb	378 000	3,6	223 000	1,6	244 000	1,4	313 000	1,5
Összesen	11 593 000	100	13 758 000	100	16 834 000	100	18 261 000	100

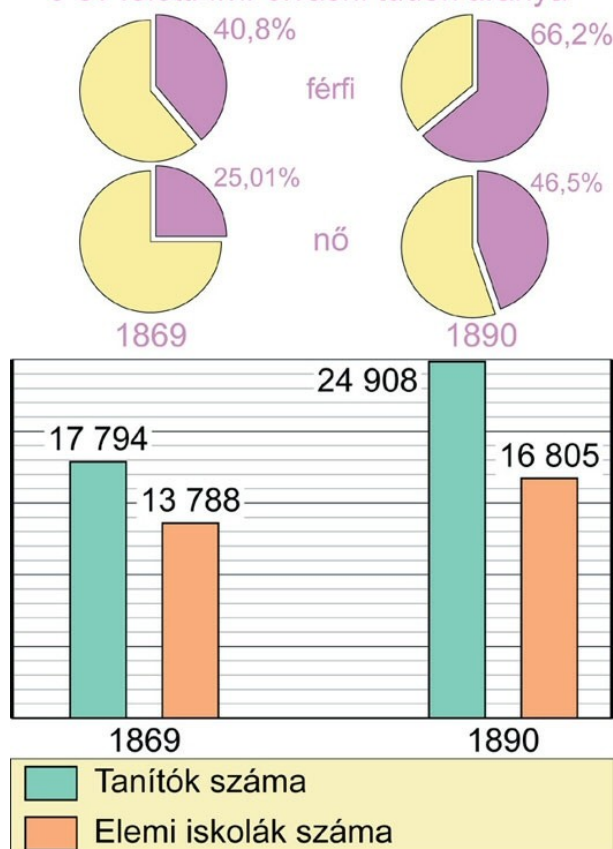
Magyarország népességének vallási megoszlása etnikumonként (1890)														
Nemzetiség	Római katolikus		Görög katolikus		Református		Evangélikus		Unitárius		Görögkeleti		Izraelita	
	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%
magyarok	4 165	56,6	181	2,5	2 166	29,4	310	4,2	61	0,8	19	0,3	451	6,1
németek	1 325	66,7	1	0,1	25	1,2	402	20,2	1	0,1	1	0,3	233	11,7
szlovákok	1 328	70,0	98	5,2	11	0,8	445	23,4	-	-	1	0,3	13	0,7
románok	7	0,3	970	37,5	1	-	1	-	-	-	1 604	61,9	5	0,2
ruszinok	2	0,7	375	98,8	-	-	-	-	-	-	1	0,2	1	0,3
horvátok	182	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,5	-	-
szerbek	81	16,3	2	0,4	-	-	-	-	-	-	410	82,9	-	-
egyéb	149	60,9	30	12,5	10	4,2	23	9,5	1	0,3	28	11,5	3	1,0
Összesen	7 329	47,8	1 658	11,0	2 213	14,6	1 180	7,8	62	0,4	2 065	13,6	707	4,7

Migrációs folyamatok a dualizmus korában

6 év feletti írni-olvasni tudók aránya

„19. § A nem magyar tanítási nyelvű elemi iskolákban, akár részesülnek állami segélyben, akár nem, a magyar nyelv a mindennapi tanfolyam valamennyi osztályában a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a hitfelekezeti iskolafenntartó meghallgatásával megállapított tanítási terv szerint és kijelölt óraszámban oly mértékben tanítandó, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a negyedik évfolyam bevégeztével gondolatait magyarul előszóval és írásban érthetően ki tudja fejezni.” (Apponyi Albert kultuszminiszter által beterjesztett törvény (Lex Apponyi), 1907. évi XXVII. tc.)

A népoktatás mutató a dualizmus korban

Értékelési útmutató (10. A tétel)

Szemponatok	Optimális megoldás	Pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése	A vizsgázó <ul style="list-style-type: none"> • áttekinti az ország népesedési viszonyait, és feltárja azok okait; • számba veszi az etnikai arányok változását; • feltárja és elemzi a változások okait. 	12
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó <ul style="list-style-type: none"> • tisztában a dualizmus kori nemzetiségi viszonyok térbeli sajátosságaival (pl. felekezetek elhelyezkedése, a területi változások ismerete), és ezek következményeivel; • a problémát jól helyezi el az időben, tisztában van az előzményekkel és a nemzetközi háttér időrendjével. 	6
A szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó <ul style="list-style-type: none"> • előadásában használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. etnikum, asszimiláció, bevándorlás, kivándorlás, nemzet, nemzetiség); • használja a téma szakkifejezéseit (pl. demográfiai robbanás, népszaporulat, természetes és erőszakos asszimiláció, migráció, városiasodás); • feleletében a fogalmakat jelentésüknek megfelelően használja. 	6
Források használata és értékelése	A vizsgázó <ul style="list-style-type: none"> • rögzíti a magyarországi népesedési folyamatok fő vonásait (pl. gyors népességnövekedés, jelentős belső migráció – városiasodás, kivándorlás, bevándorlás); • rögzíti az etnikai viszonyok sajátosságait és változásait (pl. magyarság relatív többségből abszolút többségbe kerül, továbbra is soknemzetiségű és kevert nemzetiségű ország); • rögzíti az etnikai változások okait (pl. népszaporulat, migráció, asszimiláció, kivándorlási és bevándorlási viszonyok); • rögzíti mely népeket és csoportokat érintett elsősorban az asszimiláció (pl. németek, szlovákok, zsidóság). 	12
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, a történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	A vizsgázó <ul style="list-style-type: none"> • összeveti a magyar népesedési folyamatokat az általános sémával (pl. Magyarországon is demográfiai robbanás zajlott le, okai is hasonlóak, ipari forradalom, higiénia térnyerése, következményei is hasonlóak – városiasodás, kivándorlás); • elemzi az asszimilációs folyamatokat (pl. döntő a természetes asszimiláció a városiasodás és a kommunikáció fejlődésének következtében, de a polgári állam kiépülésével jelen van az erőszakos asszimilációs igény is); • elemzi a ki- és bevándorlás okait és hatásait (pl. a kivándorlásban kisebb a magyarok aránya, természetföldrajzi, gazdasági és társadalmi okokra vezethető vissza, a bevándorlók mindig a többségi nemzetbe olvadnak be) • önálló ismereteivel, következtetéseivel, megállapításaival kiegészíti feleletét. 	18
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. • A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére. • A gondolatmenet logikus. 	6
Összesen		60